

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

11 липня 2014 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 2

Рада суддів України, розглянувши звернення голови Апеляційного суду Луганської області Гаврилюка В.К. щодо забезпечення захисту суддів, працівників апарату суду та їх сімей, спільне звернення голови Апеляційного суду Донецької області Агеєва О.В., голови Донецького апеляційного господарського суду Кулебякіна О.С., голови Донецького апеляційного адміністративного суду Ханової Р.Ф. щодо вирішення питання правового та соціального захисту суддів і працівників судів, -

в с т а н о в и л а :

09 липня 2014 року до Ради суддів України надійшло звернення голови Апеляційного суду Луганської області Гаврилюка В.К., в якому порушується питання про прийняття Радою суддів України рішення щодо забезпечення захисту суддів, працівників апарату суду та їх сімей.

Звернення мотивоване тим, що на території Луганської області проводиться антитерористична операція, а останнім часом у м. Луганську та деяких інших містах області фактично ведуться бойові дії, в результаті чого приміщення судів пошкоджуються, виникає загроза життю та здоров'ю суддів, працівників апаратів судів та громадян-учасників судових процесів, мають місце напади на суддів, погрози їх викрадення, а прибуття учасників

судових засідань до суду все більше ускладнюється, оскільки пошкоджено дороги й відсутнє транспортне сполучення між містами області.

Голова Апеляційного суду Луганської області зазначає, що судді, які працюють у судах Луганської області, продовжують виконувати повноваження щодо здійснення правосуддя відповідно до приписів Закону України «Про судоустрій і статус суддів», не зважаючи на загрози, розглядають справи при тому, що не забезпечено необхідного рівня захисту життя і здоров'я суддів, працівників апаратів судів та громадян-учасників судових процесів.

10 липня 2014 року до Ради суддів України надійшло спільне звернення голови Апеляційного суду Донецької області Агеєва О.В., голови Донецького апеляційного господарського суду Кулебякіна О.С., голови Донецького апеляційного адміністративного суду Ханової Р.Ф. щодо вирішення Радою суддів України питання правового та соціального захисту суддів і працівників судів, які працюють у судах м. Донецька.

Звернення мотивоване тими ж обставинами, що й звернення голови Апеляційного суду Луганської області. Зокрема, голови апеляційних судів зазначають, що на території м. Донецька триває антитерористична операція, а з 5 липня 2014 року ситуація загострилася й існує реальна загроза для життя і здоров'я суддів, працівників апаратів судів та громадян-учасників судових процесів. У м. Донецьку перебуває велика кількість озброєних осіб, групи яких цілодобово знаходяться біля приміщення суду, захоплюють приміщення органів державної влади, скоюють напади на представників правоохоронних органів, відомства яких тимчасово передислоковані до м. Маріуполя, а будівля прокуратури Донецької області – заблокована, й прокуратура як орган виконує свої функції в спеціальному режимі. На території Донецької області обмежено рух транспорту й прибуття учасників судових засідань до суду ускладнене.

Розглянувши зазначені звернення голів апеляційних судів, заслухавши та обговоривши інформацію голови Ради суддів України Сімоненко В. М. щодо питання про вжиття заходів із забезпечення захисту життя та здоров'я

суддів, працівників судів та громадян-учасників судових процесів у судах, які знаходяться на території Донецької та Луганської областей, Рада суддів України виходить із наступного.

Згідно зі статтею 124 Конституції України, статтею 2 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» правосуддя в Україні здійснюється виключно суди на засадах верховенства права, забезпечуючи кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Належне здійснення правосуддя судами забезпечується державою шляхом вжиття комплексу певних заходів, зокрема щодо захисту суддів, членів їх сімей, забезпечення охорони приміщень судів, підтримання громадського порядку в судах, забезпечення безпеки працівників суду та учасників судового процесу.

Відповідно до статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Незалежність і недоторканність суддів є невід'ємною ознакою правової держави та однією з фундаментальних засад демократичного суспільства. Як наголошується в Рекомендації № R (94) 12 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо незалежності, ефективності та ролі суддів, незалежність судів є передумовою верховенства права та основоположною гарантією справедливого суду. Незалежність і недоторканність суддів не є привілеєм суддівського корпусу, а встановлюється з метою забезпечення і дії принципу верховенства права та права осіб на справедливе правосуддя.

Указом Президента України № 405/2014 від 13 квітня 2014 року введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» (таємне).

Стаття 10 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» передбачає, що антитерористична операція проводиться лише за наявності реальної

загрози життю і безпеці громадян, інтересам суспільства або держави у разі, якщо усунення цієї загрози іншими способами є неможливим.

Таким чином, компетентними органами державної влади України визнано факт існування в державі загрози суверенітету і територіальній цілісності України, загрози життю та здоров'ю людей на території Донецької та Луганської областей, для подолання яких на цій території триває проведення антитерористичної операції.

Останнім часом припинено роботу в звичайному режимі Апеляційного суду Донецької області; відбулося захоплення невідомими озброєними особами приміщення господарського суду Луганської області за адресою: м. Луганськ, площа Героїв Великої Вітчизняної Війни, 3-а, що унеможливило роботу суду у вказаному приміщенні; здійснювалися неодноразові спроби захоплення приміщень місцевих загальних судів на території Луганської області, апеляційного суду Луганської області.

З огляду на інформацію, викладену в адресованих Раді суддів України зверненнях, на території Донецької та Луганської областей ситуація, яка загрожує нормальному відправленню правосуддя судами в зв'язку з загрозою життю та здоров'ю суддів, працівників апаратів судів, членів їх сімей та громадян-учасників судових процесів. Разом з тим, останнім часом мають місце випадки неналежного виконання спеціальним підрозділом судової міліції «Грифон» покладених на нього законом функцій.

Згідно зі статтями 134, 154 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» органи внутрішніх справ зобов'язані вживати необхідних заходів для забезпечення безпеки судді та членів його сім'ї. Спеціалізовані підрозділи органів Міністерства внутрішніх справ України здійснюють підтримку громадського порядку в суді, а також охорону приміщень суду, виконують функції щодо державного захисту суддів, працівників суду, забезпечують безпеку учасників судового процесу.

Відповідно до Положення про спеціальний підрозділ судової міліції «Грифон», затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 19 листопада 2003 року за № 1390, зареєстрованого у Міністерстві

юстиції за № 1139/8460, вказаний спецпідрозділ у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України «Про міліцію», «Про судоустрій і статус суддів України», «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», «Про оперативно-розшукову діяльність», іншими законами України, нормативним актами Верховної Ради України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України.

До визначених законом функцій спеціального підрозділу судової міліції «Грифон» відносяться, зокрема, забезпечення заходів безпеки при розгляді судових справ усіх інстанціях (у тому числі охорона приміщень судів), вживання необхідних заходів для забезпечення безпеки суддів, членів їх сімей.

У той же час згідно статті 4 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» Міністерство внутрішніх справ України – суб'єкт, який безпосередньо здійснює боротьбу з тероризмом у межах своєї компетенції.

За таких обставин і з урахуванням вищенаведених приписів Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Закону України «Про боротьбу з тероризмом» Міністерство внутрішніх справ України зобов'язане забезпечити безпеку суддів, працівників апаратів судів, учасників судового процесу, а також охорону приміщень судів, які відправляють правосуддя в зоні проведення антитерористичної операції.

Відповідно до частини шостої статті 4 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» координацію діяльності суб'єктів, які залучаються до боротьби з тероризмом, здійснює Антитерористичний центр при Службі безпеки України.

З вищенаведеного вбачаються підстави звернення Ради суддів України до Антитерористичного центру при Службі безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, територіальних підрозділів Міністерства внутрішніх справ України у Донецькій та Луганській областях та інших суб'єктів, які здійснюють боротьбу з тероризмом, щодо вжиття невідкладних заходів забезпечення безпеки здійснення правосуддя у вигляді посилення

охорони приміщень судів, які знаходяться в зоні проведення антитерористичної операції, вжиття заходів щодо безпеки суддів цих судів, членів їх сімей, а також працівників апаратів таких судів під час їх перебування на робочих місцях та громадян, що прибувають до відповідних судів для участі в судових процесах.

Разом із тим з огляду на приписи статті 3 Конституції України, статей 3, 10, 14 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» під час антитерористичної операції пріоритетом є життя, здоров'я та безпека людини й у районі проведення антитерористичної операції допускається часткове або повне припинення роботи підприємств, установ та організацій.

За таких обставин рекомендується зборам суддів окружних та апеляційних адміністративних, місцевих та апеляційних господарських, місцевих та апеляційних загальних судів відповідних територіальних одиниць, на території яких проводиться антитерористична операція, за наявності загрози життю та здоров'ю суддів, працівників апарату суду і учасників судового процесу розглянути питання щодо визначення на період проведення антитерористичної операції особливого режиму роботи суду або щодо тимчасового припинення роботи суду із розгляду справ у звичайному режимі.

З урахуванням положень статей 145, 146 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Державній судовій адміністрації України рекомендується у разі необхідності вжити заходів щодо тимчасового розміщення сімей суддів та працівників апаратів судів відповідних територіальних одиниць, на території яких проводиться антитерористична операція, в оздоровчому комплексі «Шкло» або інших місцях на час проведення антитерористичної операції.

На підставі наведеного та відповідно до статті 113, частини п'ятої статті 127 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» та

Положення про Раду суддів України, затвердженого X позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року, Рада суддів України

в и р і ш и л а:

1. Звернути увагу керівників Антитерористичного центру при Службі безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, начальників територіальних підрозділів Міністерства внутрішніх справ України у Донецькій та Луганській областях та інших суб'єктів, які здійснюють боротьбу з тероризмом та залучаються до проведення антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей, на те, що в зоні проведення такої операції судові установи продовжують здійснювати правосуддя відповідно до законів України, та на необхідність вжиття посиленних заходів по охороні життя і здоров'я суддів, працівників апаратів судів та громадян-учасників судових процесів, які працюють та/або перебувають у приміщеннях судів, що знаходяться в зоні проведення антитерористичної операції, а також заходів по охороні приміщень цих судів та збереження документації.

2. Рекомендувати зборам суддів окружних та апеляційних адміністративних, місцевих та апеляційних господарських, місцевих та апеляційних загальних судів відповідних територіальних одиниць, на території яких проводиться антитерористична операція, за наявності загрози життю та здоров'ю суддів, працівників апарату суду і учасників судового процесу розглянути питання про визначення на період проведення антитерористичної операції особливого режиму роботи суду або про тимчасове призупинення розгляду справ у звичайному режимі.

3. Рекомендувати Державній судовій адміністрації України у разі необхідності вжити заходів щодо тимчасового розміщення сімей суддів та працівників апаратів судів відповідних територіальних одиниць, на території

яких проводиться антитерористична операція, в оздоровчому комплексі «Шкло» або інших місцях на період проведення антитерористичної операції.

Голова
Ради суддів України

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Simonenko', written in a cursive style.

В. М. Сімоненко